



SPECJALISTYCZNA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA
DLA DZIECI Z NIEPOWODZENIAMI EDUKACYJNYMI W KRAKOWIE
UL. ŚW. GERTRUDY 2
TEL. 12 422 43 83; 660 637 312; PPPDDD@OP.PL, WWW.FORADNIA-PSYCHOLOGICZNA.COM

Postawy nauczycieli wobec odmienności kulturowej.

**Prezentacja wyników badań pilotażowych
przeprowadzonych w Krakowie**

Urszula Majcher-Legawiec
Doradca metodyczny ds. wielokulturowości



Specyfika pracy w szkole wielokulturowej

Ignorowanie lub nieświadomość owej specyfiki są zagrożeniem dla karier edukacyjnych, akulturacji oraz społecznej integracji uczniów odmiennych kulturowo, ponieważ powodują zaburzenia zdrowia i przystosowania społecznego takich uczniów oraz w większym stopniu narażają ich na marginalizację i wykluczenie; stwarzają ponadto problemy dydaktyczne i wychowawcze, sprawiając, że szkoła i nauczyciel tracą kontakt z uczniami i ich rodzicami, a także generują międzykulturowe konflikty i nieporozumienia niekorzystnie rzutujące na pracę i atmosferę placówki oświatowej.

[K. Błęszyńska, *Dzieci obcokrajowców w polskich placówkach oświatowych - perspektywa szkoły. Raport z badań*, ORE, Warszawa 2010]



Nowa perspektywa: dostosowanie

- konieczność ustalenia ram prawnych i organizacyjnych (np. treści programowych i metod pracy dydaktycznej i wychowawczej) pracy szkoły
- konieczność przygotowania nowego systemu sprawdzania wiedzy i przeprowadzania egzaminów
- konieczność dostosowania programów studiów przygotowujących nauczycieli do pracy w środowisku wielokulturowym



Nowa perspektywa: rozwój

- ❑ konieczność przygotowania pracowników szkoły w zakresie nowych (meta)kompetencji, wśród których wskazać należy kompetencję międzykulturową i komunikacyjną, ze szczególnym uwzględnieniem znajomości technik pracy z uczniem nie mówiącym (lub słabo mówiącym) po polsku w klasie, wspomagających nauczanie przedmiotowe po polsku,
- ❑ otwarcie szkoły na wielokulturowość i różnorodność językową

A hand is holding a globe, with the African continent prominently displayed. The map shows various countries in different colors, including Algeria, Libya, Egypt, Sudan, and others. The hand is visible at the bottom left of the frame.

Badana grupa

- ❑ czynni nauczyciele szkół polskich, którzy podjęli studia z zakresu nauczania języka polskiego jako obcego na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie - 22 osoby (21 kobiet, 1 mężczyzna)
- ❑ pokolenie X – 12 osób (57%)
X to pokolenie urodzone w latach 1965-1976, które zdefiniowały takie wydarzenia jak odkrycie AIDS, kryzys giełdowy w 1987 r., w końcu upadek muru berlińskiego, wcześniej brak możliwości podróżowania, brak kontaktu z przedstawicielami innych kultur albo kontakt bardzo ograniczony
- ❑ - pokolenie Y – 7 osób (33%)
Y to osoby urodzone po 1977 r., zdefiniowane przez Google, Facebooka czy ataki terrorystyczne z 11 września 2001 r., nieznające zakazów podróżowania, spędzające wakacje za granicą i mające kontakt z innymi kulturami, znające języki obce, głównie angielski



Narzędzia i obszary badawcze

Narzędzia:

modyfikowana ankieta do badania kompetencji do komunikacji międzykulturowej, Uniwersytet w Białymstoku, zespół pod kier. prof. J. Nikitorowicza, „Kompetencje do komunikacji międzykulturowej w aspekcie wielokulturowości regionu i procesów migracyjnych”, Warszawa 2013

Obszary badawcze:

- wiedza o odmienności kulturowej oraz postawy wobec odmienności kulturowej jako elementy kompetencji do komunikacji międzykulturowej
- samoocena badanych odnosząca się do ich postaw wobec odmienności kulturowej oraz miejsce na skali etnocentryzm – etnorelatywizm
- uogólnione kompetencje do komunikacji międzykulturowej
- kompetencje do komunikacji międzykulturowej a identyfikacje społeczno-kulturowe badanych
- kompetencje do komunikacji międzykulturowej w świetle regionalnych i rodzinnych wyjazdów migracyjnych



Dlaczego badamy kompetencje do komunikacji międzykulturowej?

W kontekście procesów mobilności (bez względu na motywację) postawić możemy dwa pytania:

1. w jaki sposób kontakt z nową kulturą zmienia jednostkę,
2. w jaki sposób kontakt z innymi kulturami zmienia społeczeństwa i narody.

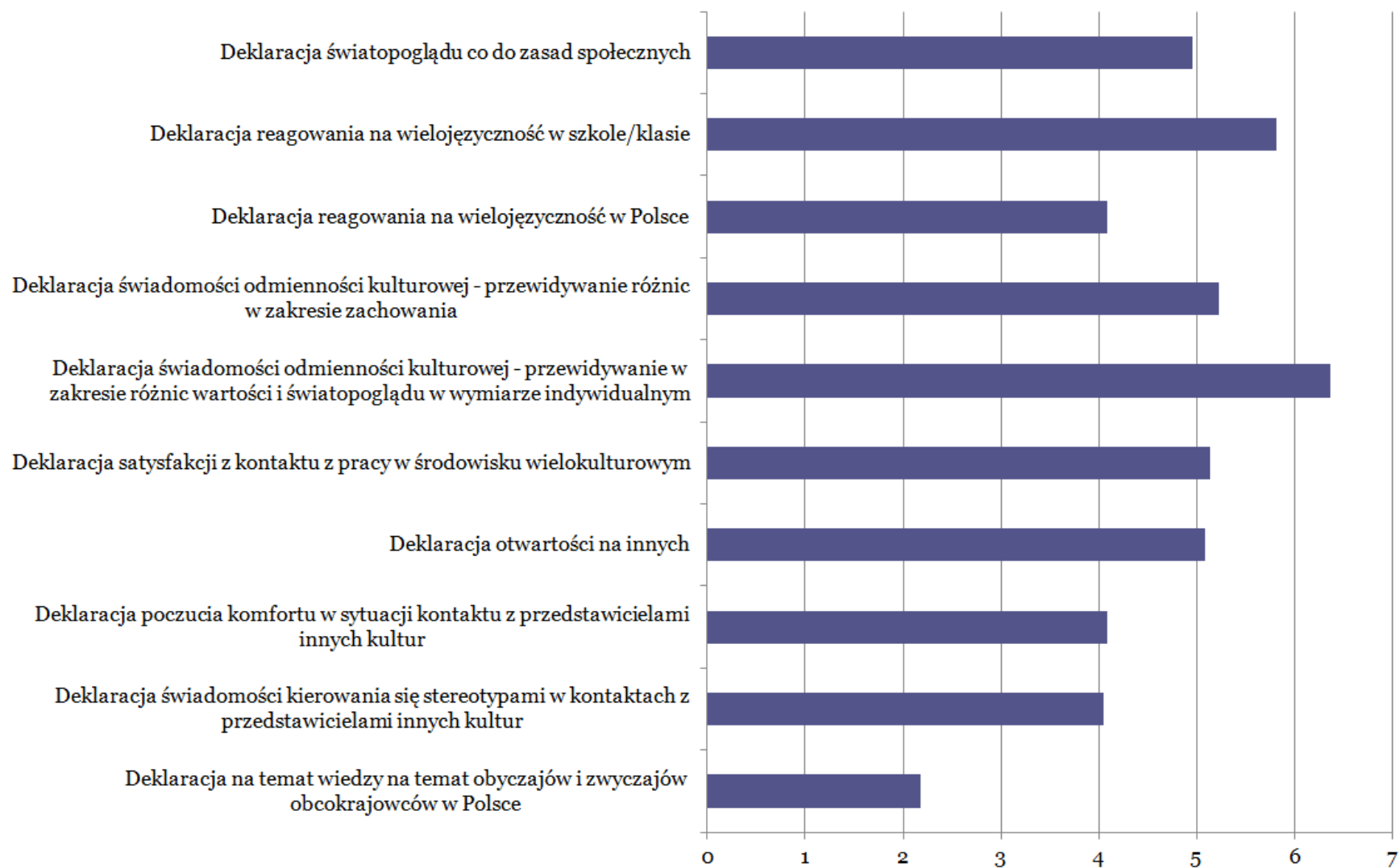
"Z wielu badań wynika, że mamy kłopoty z analizą wartości innych kultur, dostrzeganiem jej, przyznawaniem jej wartości, interpretowaniem, porównywaniem. Myślimy raczej intuicyjnie, odwołując się do uprzedzeń i stereotypów, niż analitycznie. Mamy problemy z umiejętnością segregowania, wybierania, weryfikowania informacji".
[J. Nikitorowicz, 2013]

Dlatego także ważne jest badanie pewnych dyspozycji do życia w społeczeństwie wielokulturowym, w tym aspektów związanych z komunikacją międzykulturową.

Proszę uważnie przeczytać stwierdzenia umieszczone po obu stronach skali i zaznaczyć znakiem "x" punkt odpowiadający Państwa odczuciom. Im bliżej prawego bądź lewego stwierdzenia znajdzie się znak "x", tym silniejsza jest Pani/Pana akceptacja dla tego stwierdzenia.

		tu zaznacz						
22.	Nic nie wiem na temat obyczajów i zwyczajów obcokrajowców mieszkających w Polsce.							Mam wiedzę na temat obyczajów i zwyczajów obcokrajowców mieszkających w Polsce.
23.	Nie kieruję się stereotypami w kontaktach z obcokrajowcami.							Kieruję się stereotypami w kontaktach z obcokrajowcami.
24.	Z pewnymi grupami obcokrajowców w Polsce czuję się lepiej niż z innymi.							Z każdą grupą obcokrajowców mieszkających w Polsce czuję się tak samo dobrze.
25.	Lubię przebywać z ludźmi z tej samej kultury, co ja.							Lubię przebywać z ludźmi z różnych kultur.
26.	Praca w szkole/klasie jednokulturowej jest bardziej satysfakcjonująca.							Praca w szkole/klasie wielokulturowej jest bardziej satysfakcjonująca.
27.	Wszyscy uczniowie są tacy sami, mają podobne wartości, poglądy i możliwości.							Każdy uczeń jest inny, ma inne wartości, poglądy i możliwości.
28.	Zdumiewa mnie, jak odmiennie potrafią się zachowywać obcokrajowcy w Polsce.							Nie dziwią mnie odmiennie zachowania obcokrajowców w Polsce.
29.	Reaguję irytacją/złością, kiedy w Polsce ktoś nie mówi po polsku.							Jest rzeczą normalną, że w Polsce obcokrajowcy komunikują się w innym języku.
30.	Uważam, że to problem, kiedy w szkole/klasie uczeń nie mówi po polsku.							Jest rzeczą normalną, że uczniowie w szkole/klasie nie mówią dobrze po polsku.
31.	Wszyscy obcokrajowcy muszą stosować się do zasad społecznych obowiązujących w Polsce.							Polacy i obcokrajowcy w Polsce powinni negocjować wspólne zasady społeczne.

Średnie wartości odpowiedzi



Samoocena kompetencji ogólnych do komunikacji międzykulturowej

Ankietowani deklarują:

- niską wiedzę i brak umiejętności rezygnacji ze stereotypów w postrzeganiu innych kultur,
- znaczną otwartość na inne kultury i satysfakcję z pracy w środowisku wielokulturowym, jednocześnie umiarkowany komfort w sytuacji kontaktu z grupami odmiennymi kulturowo,
- dużą świadomość odmienności kulturowej, przejawiającej się w zachowaniach, wartościach i światopoglądzie w wymiarze indywidualnym
- umiejętność transgresji konstruktywnej (gotowość przekraczania siebie w celu wzbogacenia się o doświadczenie wielokulturowe, samorozwoju i edukacji – satysfakcja z pracy w środowisku wielokulturowym),
- akceptację dla unikalności uniwersalnej ("każdy ma swoje wartości i poglądy") i umiarkowany dystans do manifestacji inności kulturowej w zachowaniach,
- akceptację nieznaności języka w szkole/klasie i umiarkowana akceptacja dla komunikowania się w swoim języku ojczystym/innych językach w Polsce,
- dużą potrzebę negocjowania wspólnych zasad społecznych (Polacy vs. Obcokrajowcy).



SPECJALISTYCZNA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA
DLA DZIECI Z NIEPOWODZENIAMI EDUKACYJNYMI W KRAKOWIE

UL. ŚW. GERTRUDY 2

TEL. 12 422 43 83; 660 637 312; PPPDDD@OP.PL, WWW.FORADNIA-PSYCHOLOGICZNA.COM

Dziękuję